

[Hlavní stránka](#)

ZOO report 4/01

[Zoologické zahrady jsou nepostradatelné pro člověka i zvířata](#)

[Adoptivních rodičů v Zoo Brno přibývá](#)

[Zvířata ve vyškovském zoo-parku doplnil i hroch](#)

[Koně, osli a zebry v Zoo Brno](#)

[O zo\(o\)dovědnosti](#)

[Nízkoprahový klub pomáhá dětem z rizikových skupin](#)

[Zabavené želvy a papoušci skončili na Mniší hoře](#)

[Restaurace s výhledem do Tygřích skal](#)

[Zpět na ZOO report](#)

Zoologické zahrady jsou nepostradatelné pro člověka i zvířata

Moderní zoologické zahrady se zřizují stejnou měrou pro člověka i pro zvířata, protože návštěvníci se prochází ve svém volném čase s velkým potěšením. Díky modernímu výzkumu chování zvířat, jejich intenzivnímu pozorování ve volné přírodě, ale i intenzivnímu výzkumu zvěře chované v péči člověka bylo získáno již tolik poznatků, že v dnešní době mohou zoologické zahrady sloužit i k úspěšnému rozmnožování jedinců u ohrožených živočišných druhů. Tak se zoologické zahrady stávají pro ohrožený svět zvířat ve volné přírodě naprosto nepostradatelnými. Zvláště úzká je samozřejmě spolupráce zoologických zahrad sousedních zemí, a tak jsou čtyři rakouské zooparky v Innsbrucku, Salzburgu, Herbersteinu a Vídni v úzkém kontaktu se stejnými zařízeními svých sousedů. Zoologická zahrada ve Vídeňském Schönbrunnu má tradičně dobrou spolupráci s Českou republikou, Slovenskem a Maďarskem, která právě v posledních letech nabyla značně na intenzitě. Jako nejstarší zoo světa slaví v roce 2002 zahrada v Schönbrunnu 250 let svého trvání. S více než 1,7 mil. návštěvníků za rok je největší atrakcí Rakouska, přičemž v jubilejním roce budou ve Vídni poprvé k vidění koaly, australské vačnatce, a bude zde otevřen jedinečný pavilon nazvaný "Poselství tropického pralesa". Horský tropický prales na Borneu se svým mnohotvárným světem zvířat, zvláštním klimatem a četnými zoologickými raritami nabízí návštěvníkům jedinečnou možnost seznámení s tímto ohroženým světem. Zvláštní význam mají vidíme v tom, že v srpnu 2002 v době od 10. do 22. se budou těsně za sebou konat ve Vídni tři nejdůležitější světové kongresy s tematikou zoologických zahrad. Je to Conservation Breeding Specialist Group (CBSG), světová asociace zooparků a akvárií (WAZA)-United for Conservation a Sdružení mezinárodních zoologických vzdělávacích organizací (IFE). Na shledanou v zoo Vašeho města, na shledanou v zoologické zahradě Schönbrunn ve Vídni.

Dr. Helmut Pechlaner
ředitel Zoo Schönbrunn ve Vídni

Adoptivních rodičů v Zoo Brno přibývá

Počet adoptivních

rodičů, kteří se rozhodli vybrat si "své" zvíře právě na Mniší hoře, vzrostl za loňský rok ve srovnání s rokem předchozím zhruba dvojnásobně. Částka, kterou adoptivní rodiče věnovali Zoo Brno, tak činí za rok 2001 celkem 863 136 korun. Kromě toho rodiče věnovali věcné dary v hodnotě 92 714 korun. Pro porovnání: když se s adopce v brněnské

zoo před pěti lety začínalo, finanční příspěvek se pohyboval kolem jednoho sta tisíce korun Adopce zvířat funguje v Brně obdobně jako v ostatních českých zahradách. Z nabízeného seznamu si soukromá osoba, nezisková organizace nebo firma vyberou zvíře, které je jim nějakým způsobem blízké. Na konto zahrady pak složí danou částku, která je příspěvkem na krmení zvířete. Mezi sponzory však nejsou jen firmy. Stále více se adoptivními rodiči stávají i děti nebo společně žáci některé ze škol. V tomto případě jde o fakt dvojnásobně potěšitelný. Tady se totiž nejedná pouze o výši příspěvku. Mnohem důležitější je z hlediska výchovně-vzdělávací úlohy zoo fakt, že se adoptivní zvíře stává pro svého sponzora záchytným bodem, k němuž se vrací. A budování kladného vztahu ke zvířatům, k přírodě a životnímu prostředí vůbec je jednou z nejdůležitějších funkcí, které zoologické zahrady plní. Rozšiřující se databáze sponzorů a adoptivních rodičů je dokladem, že komunikace mezi zahradou a vnějším okolím funguje. Veliký díl zásluh na tom má propagačně-vzdělávací úsek brněnské zoo, jehož pracovníce se také rozhodující měrou podílejí na získávání nových sponzorů. Není ale možné jen přijímat peníze. S adoptivními rodiči je proto zahrada v pravidelném kontaktu. Adoptivní rodiče aktivně dělají naší zoo další reklamu a hledají nové příznivce brněnské zahrady. Každý příspěvek je vyjádřením blízkého vztahu lidí k přírodě a vypovídá o tom, že je kolem nás stále mnoho těch, jimž není vztah ke zvířatům lhostejný.

Snímek: Adoptivní rodiče procházejí expozicí Tygří skály

Mgr. Markéta Hodková
Ing. Jiřina Kubínová

Zvířata ve vyškovském zoo-parku doplnil i hroch

Přestože vyškovský zoo-park, specializující se na původní druhy domácích a hospodářských zvířat z celého světa, patří v České republice k těm menším zahradám, na nezájem návštěvníků si stěžovat nemůže. Právě pro ně má proto letošní, v pořadí 37. sezona, připraveno i několik novinek. Už těch několik stovek příchozích, kteří

využili pěkných zimních dnů k procházce v zoo-parku, si jistě povšimlo nových atrakcí pro děti. Ti nejmenší se tak mohou těšit na dřevěné závěsné houpačky představující koně, či prolézačku v podobě velikého hrocha, které společně s již staršími atrakcemi houpačkou-krokodýlem a kladinou -jezevčíkem vytvořily v zoo-parku areál, kde si jistě děti

přijdou na své. Po rekonstrukci staré betonové zdi, oddělující provozní dvůr od výběhu pro vlky, vznikl nápad vytvořit na ní výtvarně zpracované pozadí pro keramickou vesničku od vyškovského tvůrce Jaroslava Kotisy, jejímiž obyvateli se stanou morčata a králíci. Vyškovský zoo-park se samozřejmě může pochlubit i novými přírůstky. V posledním měsíci loňského roku jsme dovezli deset nových zvířat ze Zoo Berlín. Po absolvování nutné karantény se zvířata postupně představila ve svých výbězích. Jako první a zatím jediná zahrada v České republice chováme býčka a jalovičku zakrslého zebu a také kanečka a dvě prasničky čínských prasat. Domov ve vyškovském zoo-parku mají také dva kusy bílých čapových oveček, párek ovcí mongolských a rovněž mladá jalovička skotského náhorního skotu. Tu jsme dovezli místo staré, slepé krávy, kterou jsme museli kvůli vysokému věku a špatnému zdravotnímu stavu utratit. Pro ty, kteří vyškovský zoo-park ještě neznají, připomeňme, že kromě původních druhů domácích a hospodářských zvířat z celého světa chová vyškovská zahrada jako jediná v České republice stádo gayalů. Vyškovská zoo je rovněž majitelem největšího stáda fjordských koní v republice.

Petr Bláha

Koně, osli a zebry v Zoo Brno

Expozice koňovitých lichokopytníků, tj. koní, oslů a zeber, se v každé zoologické zahradě těší velikému zájmu návštěvníků. Nejinak je tomu i v brněnské zahradě. Nejen z tohoto důvodu jim však patří důležité místo v nové expoziční koncepci Zoologické zahrady města Brna. Koňovití zcela jednoznačně naplňují základní myšlenku této koncepce, podle které by se s vystavovanými zvířaty měl pojít rovněž určitý zajímavý vývojový, evoluční moment. Koňovití tvoří ucelenou živočišnou skupinu, na níž

snad nejlépe můžeme sledovat její postupný fylogenetický vývoj, který v souvislém řetězci, krok za krokem, dokumentují paleontologické nálezy. Vývoj této zcela jednoznačně monofyletické skupiny započal v třetihorách na počátku eocénu před 60 miliony let v Severní Americe. Pouze zde také po celou tuto dobu probíhal, na jiná území zasáhly pouze slepé vývojové větve. Když na konci třetihor došlo v Severní Americe k výraznému ochlazení klimatu, byli předci nynějších koňovitých vytlačeni přes Panamskou šíji do Jižní Ameriky a přes Beringijský pevninský most přešli do Asie a pak dále do Evropy a Afriky. Z předků, kteří přešli do Asie, vznikli koně, osli a zebry. Divocí koně osídlili centrální Asii a celou střední Evropu, divocí osli se rozšířili v jihozápadní a Malé Asii a v severní Africe, zebry zasídlily východní a jižní Afriku. Všichni v současnosti žijící koňovití jsou řazeni do jediného

systematického rodu *Equus*. Ve volné přírodě nebo již jen v zoologických zahradách žije jeden druh divokého koně (kůň Převalského), dva druhy asijských divokých oslů (osel asijský a kiang), jeden druh afrického divokého osla (osel africký - dva poddruhy) a tři druhy zeber (zebra Grévyho, zebra horská - dva poddruhy, zebra

stepní - čtyři
poddruhy). V době
poměrně nedávné

vyhynula zebra kvaga (1883) a divoký kůň tarpan (1919). V brněnské zoo má chov této skupiny

lichokopytníků
dlouhou tradicí. Nyní
můžete ve výběžích
pozorovat pět jejich
představitelů: Zebru
Grévyho, zebru
Chapmanovu
(poddruh zebra
stepní), kulana
(poddruh osla
asijského), kianga a
pony shetlandského.
V budoucnu by tyto
druhy měla doplnit
zebra Hartmannové a
kůň Převalského.

*RNDr. Bohumil Král,
CSc.*

O zo(o)dovědnosti

Trošku zidealizovaná procházka kteroukoliv zoologickou zahradou vypadá v představách běžného návštěvníka asi takto: V moderních výběžích se prohánějí krásná, dobře ošetřovaná zvířata, jaká v místních lužích a hájích nevidět. Je radost na nich spočinout pohledem a vysvětlit spořádaným potomkům, vzorně krácejícím po cestičkách, odkud to či ono exotické zvíře pochází. Obzvláště je pak důležité zdůraznit, že některé druhy udržují v současnosti při životě právě už jen zoologické zahrady, neboť jejich úkolem je plnit nejen funkci vzdělávací či trochu zábavnou (vzhledem k návštěvníkům), ale i záchrannou . . .

snadno dostat trhlíny. Co když najednou všímavé oči zaregistrují v expozici zvíře, které evidentně není tak úplně v pořádku? Co když v teráriu polezou želvy s promáčknutým krunýřem, z něhož bude vypadávat část štítků? Co když ve voliére bude namísto radostného poletování jen posedávat pták s amputovaným křídlem? Ten problém lze i otočit. Kdybychom se třeba kouzlem ocitli v bajce, v níž zvířata myslí a mluví jako lidé, byli bychom možná svědky podobných úvah na druhé straně. V klidu svých expozic by zvířata očekávala vzorné, čistě vymydlené děti vedoucí se za ruku se svým tatínkem, maminkou nebo v doprovodu laskavých prarodičů. Namísto toho se jim

dostalo malých
křiklounů, jejichž slovník
nebývá zrovna jako z

nedělní školy. Děti, na nichž je sociální handicap patrný možná už na první pohled. Děti z domovů, polepšoven, dětí ulice. Děti, pro něž se na Mniší hoře letos otevřel nízkoprahový klub . . . Možná se objeví názory, že poškozená zvířata by měla zůstat raději stranou návštěvnické trasy a "poškozené" děti vně areálu. Jenže ona to není náhoda, že právě jim jsou brány otevřeny. Současný vývoj civilizace přináší totiž negativní důsledky nejen přírodě, ale i lidem samotným. Proto by ti slabí z obou říší, živočišné i lidské, měli mít příležitost spojit se dohromady. V tom je nová zo(o)dpovědnost zahrad. Ne pasivně čekat, ale předcházet a možná alespoň někdy napravovat vztahy mezi lidmi a zvířaty, mezi lidmi a lidmi.

Jiřina Veselá

Nízkoprahový klub pomáhá dětem z rizikových skupin

Zřejmě jako první v České republice otevřela počátkem letošního roku Zoo Brno nízkoprahový klub pro děti a mládež. Cílem je podchytit mladé lidi z problémových skupin, naučit je lásce ke zvířatům a podnitit jejich ekologické myšlení. Stejně jako v obdobných zařízeních jinde i tady platí, že vstup je bezplatný, malé návštěvníky nikdo neregistruje ani nezaznamenává jejich docházku. V nízkoprahovém klubu mohou děti hrát počítačové hry s

přírodovědnou tematikou, vyhledávat si informace na internetu, projít si s průvodcem zoologickou zahradu nebo zhlédnout videokazety s přírodovědnými filmy a dokumenty. Klubový program lze propojit s ostatními aktivitami zahrady a není vůbec vyloučeno, že některé dítě si nakonec vybere nějaký z pravidelných zájmových kroužků. Pro klubové aktivity jsou vyhrazena vždy úterní odpoledne. Přijít mohou nejen školy či jiné instituce, ale i děti ve věku zhruba osmi až osmnácti let jen tak. Zatím největší zájem o klub projevilo brněnské občanské sdružení Ratolest, které se ve svém programu 5P (přátelství, podpora, prevence, péče, pomoc) soustředí právě na problémové děti, jimž může prospět vztah s dospělou osobou. Program je založen na individuální práci dobrovolníka staršího osmnácti let s dítětem. Takový člověk se s dítětem pravidelně schází a společně tráví volný čas,

dělají, co je baví a co pro dítě může být přínosem. Návštěva takových dvojic je pak v nízkoprahovém klubu a zahradě ideální, neboť v areálu samotném nelze nechat děti bez dozoru. S velikým ohlasem se setkávají návštěvy v klubu také u klientů z Diagnostického ústavu na brněnských Hlínkách. Je zajímavé pozorovat, jak se po příchodu zakřiknuté děti postupně uvolňují. Do budoucna se na návštěvu chystají i děti z Ústavu sociální péče pro tělesně postiženou mládež z brněnské Kociánky a z Dětského domova Dagmar. Náklady na zřízení klubu si vyžádaly asi tři sta tisíc korun, o které se se zahradou podělil Magistrát města Brna.

Mgr. Miroslava Vitulová

Zabavené želvy a papoušci skončili na Mniší hoře

Na čínských jídelních stolech mělo původně skončit zhruba deset tisíc pašovaných želv, které odhalili počátkem loňského prosince celníci v Hongkongu. Do akce na jejich záchranu se na výzvu organizace evropských zoologických zahrad EAZA zapojily zahrady celého světa

včetně pěti českých, mezi nimiž nechyběla ani Zoo Brno. Ta požádala ze zabaveného kontrabandu o třicet želv tří druhů - celkem připutuje do republiky 245 želv. Želvy byly pašovány ve čtyřech kontejnerech na lodi, která do Hongkongu připlula z Macaa. Zvířata se nacházela ve velmi špatném zdravotním stavu, mnohá z nich byla mrtvá. Z jedenácti druhů želv v zásilce jsou některé i na seznamu chráněných zvířat. Kruté podmínky transportu stejně jako drastický způsob lovu byly patrné už na první desítky želv *Heosemys spinosa*, které jsou na Mniší hoře zhruba od počátku února. Přes veškerou péči a veterinární pomoc tři z deseti želv uhynuly. Z veterinárního hlediska přitom zvířata byla v pořádku, většinu jejich potíží vyvolal především stres. Od dubna se brněnští chovatelé starají ze zabavené zásilky o dalších deset želv *Orlicia borneensis*. Majitelem želv zůstává EAZA. Všechny zahrady zapojené do velkolepé mezinárodní záchranné akce budou o chovu želv vést přesnou evidenci, individuální rozlišení zvířat umožní čip. Kromě pašovaných želv se zhruba v polovině února museli postarat chovatelé brněnské zoo o více než osmdesát papoušků šedých, které celníci zabavili na ruzyňském letišti v Praze. Původní kontraband s ptáky byl odeslán z Libérie přes Prahu do Slovinska. Papoušci byli natěsnáni v bednách. Neexistovala bedna, kde by veterináři nenašli uhynulého ptáka. Papoušci jsou různého věku i stáří. Vzhledem k možným nákazám strávili první týdny na Mniší hoře ve velmi přísné karanténě. Zatím z necelé stovky papoušků přežila asi polovina. redakce

redakce

Restaurace s výhledem do Tygřích skal

Nejpozději do počátku letošních letních prázdnin začne bývalá stará správní budova brněnské zoologické zahrady sloužit jako nová restaurace, z níž budou návštěvníci mít výhled přímo do expozice Tygřích skal. Zchátralý objekt, který původně sloužil jako byt pro správce Mniší hory, se po zásadní rekonstrukci podle originálního architektonického projektu během dvou let proměňuje k nepoznání. Největším lákadlem pro příchozí se stane zřejmě už zmíněná restaurace v prvním podlaží opravené budovy. Hosty bude od šelem v Tygřích skalách dělit pouze skleněná stěna. Restaurace s kapacitou kolem padesáti míst napomůže řešit dosud nedostatečné možnosti občerstvení v areálu Mniší hory, na něž si návštěvníci mnohdy stěžovali. Součástí restaurace se stane také bar s dalšími místy k sezení. Ani tady hosté nepřijdou o kontakt s živými zvířaty. V prostorách bude umístěno akvárium se sladkovodními rybami a voliéra přecházející do dalšího patra. Tam bude pro zájemce připravena prodejna upomínkových předmětů. Přímo z ní budou moci lidé projít na rozlehlou terasu nad výběh sumaterských tygrů a levhartů cejlonských. Terasa bude mít tvar výseče mnohostranného jehlanu lemovaného umělými skalami. Pro interiér restaurace navrhli architekti hlavně přírodní ratanový nábytek a doplňky ze stejného materiálu. V

"půdním" třetím patře vznikly tři pokoje se sociálním zařízením. Těch využijí především vzácní hosté nejen ze zahraničí, kteří do brněnské zoologické zahrady na Mniší hoře přijíždějí stále častěji. Ozdobou opravené budovy se stane prosklená kopule, navazující na střechu krytou kanadským šindelem.

Jiřina Veselá

© ZOO Brno, 2001

webmaster: Faster CZ, s. r. o. /www.faster.cz/